

DE OUDSTE GENERATIES VAN NISPEN

TE

BERGEN OP ZOOM IN DE 16de EEUW

Nispen. (van)

DE OUDSTE GENERATIES VAN NISPEN

TE

BERGEN OP ZOOM IN DE 16de EEUW

ADRIAAN VAN NISPEN
trouwde
Johanna van Bloemada
MARIA VAN OOSTEN
midden 16de eeuw

+ 1654 te Kisdalburg waar hij voorganger
van de Kennissen was.
geschilderd 1650 door
Abraham van Schoor

De oudste generaties van Nispen

te

Bergen op Zoom in de 16de eeuw

Op 2 april 1540 stapte in Vlissingen een jonge man naar het stadhuis om zich als burger van Vlissingen te laten inschrijven. In het poorterboek werd genoteerd:

Adriaan Arents van Bergen.

Onze familievereniging zou het een lief ding waard zijn als wij die jonge man zouden hebben kunnen interviewen: Komt ge van Bergen op Zoom? Wie zijn Uw ouders? Leven zij nog? Hebt ge broers en zusters? Wat is Uw beroep en dat van Uw vader? Wat weet ge verder van Uw voorgeslacht? Zijt ge getrouwd of verloofd? Wat hebt ge in Uw korte leven beleefd? Waarom bent ge naar Vlissingen gekomen? Hebt ge een familienaam?

Het zijn de vragen waarop wij het antwoord nu zoeken in archieven, die die antwoorden wellicht nooit hebben bevat en die bovendien door allerlei oorlogsgebeurtenissen (tachtigjarige oorlog; 1809 de Engelsen schieten het oude stadhuis van Vlissingen in brand) zwaar hebben geleden.

Maar goed, wij hebben die aantekening uit het poorterboek. Waarom daarop zo de aandacht gevestigd? Wel, wij weten dat onze oudst-bekende voorvader Adriaan van Nispen, die rond 1550 trouwde met Maria van Oosten, in Vlissingen woonde. Zij werden de ouders van Abraham van Nispen, waar we het later nog wel over zullen hebben. Abraham had een woon-en pakhuis op de Peperdijk te Vlissingen en schonk daar in 1637 een deel van aan de doopsgezinde gemeente. Die Adriaan van Nispen en Maria van Oosten zijn vóór 1588 gestorven. De veronderstelling nu is, dat die Adriaan Arentsz. of Adriaan Aertsz. (Aerts komt van Arent of Arnout? Een bij de Van Nispens verder onbekende voornaam. Zou Aerts dan van Adriaan zijn afgeleid?) afkomstig uit Bergen op Zoom, dezelfde is als onze Adriaan van Nispen, getrouwd met Maria van Oosten.

Maar nauwelijks is het beeld van een oudere generatie, zij het ook hypothetisch, aangeduid of de volgende vragen van ons interview duiken op: Waar kwam hij vandaan? En wie waren zijn ouders? Al meer dan twee eeuwen is daarnaar gezocht. Het zou te ver voeren die hoogst ingewikkelde onderzoekingen allemaal na te vertellen. Er is echter een richting, die zozeer de kleur van de waarschijnlijkheid heeft, dat ik die richting wel wat verder met U uit wil wandelen.

In de 16de eeuw zitten de Van Nispens in grote getale in het gebied van Zuid-West-Brabant rond Bergen op Zoom, rond Antwerpen en in Belgisch- en Zeeuws-Vlaanderen. Ik houd het er op, dat Adriaan van Nispen uit Bergen op Zoom afkomstig was. De inschrijving van die poorter, die wij op het stadhuis te Vlissingen in 1540 zagen binnen stappen, wijst daarop. Een andere aanwijzing is, dat de Van Oostens en ook de Bollaerts (zoon Abraham, de man met het huis op de Peperdijk te Vlissingen, was getrouwd met Digna Bollaert) in het begin van de 16de eeuw o.a. in Bergen op Zoom gedomicilieerd waren. Reeds in 1503 zien wij een Van Nispen uit Bergen op Zoom overvaren naar Zeeland; Jan Jacobsz. van Nispen wordt daar dan als poorter van Zierikzee ingeschreven, terwijl Adriaan de Cater, pastoor te Bergen op Zoom, voor hem borg staat. De grote watersnood van 1530, waardoor Bergen op Zoom zijn betekenis als handelsstad grotendeels verloor, kan hebben gestimuleerd mar elders te vertrekken.

Is er over die Van Nispens in Bergen op Zoom dan nog wat te vinden en geeft dat een aanknopingspunt voor onze voorvaderen in Vlissingen? Ik meen, dat het antwoord bevestigend mag luiden.

Wij beschikken daarvoor hoofdzakelijk over gegevens die een archivaris C.A. de Kruyff te Utrecht in opdracht van Leo van Nispen, het Eerste Kamerlid van de tak Sevenaer, tussen 1887 en 1895 uit archieven van Bergen op Zoom opdiepte. In deze eeuw is de heer Kruijmel van het Centraal Bureau voor Genealogie nog eens opnieuw in die archieven gedoken. Zijn aantekeningen bevestigen en vullen aan wat De Kruyff vond.

Ik ga U gemakshalve maar weer niet vermoeien met de stapels notities, die die onderzoeken hebben op geleverd, noch met de veronderstellingen die op grond daarvan zijn geuit. Er zitten allerlei gegevens in voor diverse takken van wellicht verschillende families-Van Nispen en families uit Nispen afkomstig. Onze aandacht is geconcentreerd op een akte van 1527. Deze komt voor in het Protocol van rentebrieven en recognitiën van 1526-1527 van Bergen op Zoom en heeft het nummer 333. Wij lezen daar (in modern Nederlands en wat verkort weergegeven):

Op 7 februari 1527 compareert Lanceloot Lanceloots en verklaart schuldig te zijn aan Jan Claussone van Nispen, als voogd, en tot behoef van Aerde Claussone, zijn broeders vier weeskinderen, geheten Jan, Adriaen, Lynken en Heylken, waar moeder van is Magdalena Petersdochter, een erfelijke rente van XXII schellingen en 6 penningen per jaar, gevestigd op land te Herle, geheten Hubrechtsheyninge, belendend te Oosten en Noorden aan land van Lanceloot Lanceloots, te Westen aan het erf van Jan Janszoon en te Zuiden aan grond van de weeskinderen van Adriaen Matthijs, groot 2½ gemeten.

De opwinding die deze akte veroorzaakte en veroorzaakt is deze, dat wij veronderstellen dat de Adriaen die in 1527 minderjarig is te Bergen op Zoom dezelfde is als degene die in 1540 poorter wordt van Vlissingen, althans dezelfde als Adriaan van Nispen, rond 1550 getrouwd met Maria van Oosten.

Zou zulks juist zijn, dan weten wij direct twee generaties meer, want Adriaan van Nispen te Bergen op Zoom is -blijkens deze akte van 1527 -de zoon van Aerde van Nispen en Magdalena Peters. Die vader Aerde is weer de zoon van Claus (Nicolaas) van Nispen. Aert heeft ook een broer Jan Claussone van Nispen die na Aert's dood als voogd optreedt voor zijn minderjarige kinderen. We krijgen dus dit beeld:

Nicolaas van Nispen
X
.....

Jan Claeszoon

Aerde Claeszoon
(Overleden vóór
7-2-1527)
X
Magdalena Petersdochter

Jan Adriaan
(alle 4 minderjarig in 1527)

Lynken Heylken

Eén zo'n akte kan ons dus veel leren. Maar er zit meer in. Als wij andere akten eens bezien op de aanduidingen die in deze akte van 1527 voorkomen, dan kunnen wij over de genoemde personen en de verdere gegevens nog wel wat meer achterhalen. Beginnen we met de genoemde personen.

De naam Nicolaas is bij de Van Nispens in die tijd en twee eeuwen daarvoor zeer gewild. Dat bovenstaande eerste Van Nispen in Bergen op Zoom Nicolaas (Claus of Claes) heet, geeft ruimte aan vermoedens, dat misschien toch deze Van Nispens iets hebben te maken met de leenmannen van Bergen en van Breda. Die leenmannen Van Nispen hebben een interessant nageslacht opgeleverd van schouten en schepenen te Breda, muntmeesters van Dordrecht en van Holland en Zeeland, muntmeesters te Antwerpen en leden van de Hoge Raad te 's-Gravenhage, etc. In 1328 was er uit dat geslacht een Claus van Nispen schout van de lande van Breda. Hij kreeg dat jaar in erfleen gronden bij Wolbrake onder Wouw. Nu zijn die Van Nispens in de 16de eeuw te Bergen op Zoom wel geen leenmannen; hun beroepen verraden hen als neringdoenden, maar zij waren wel gegoed. Het is in ieder geval niet onmogelijk, dat zij de schakels zijn tussen onze familie en dat oude geslacht Van Nispen, waar wij behalve de naam ook het wapen mee gemeen hebben. Het zou verklaren, dat in de familie de overlevering bleef bestaan, dat de Van Nispens uit een oud edel geslacht gesproten waren; een gedachte die in de familie inspirerend heeft gewerkt en geleid heeft tot de adelverlening in 1816. Maar daarmee hollen wij teveel op de tijd vooruit. Blijven wij vooral nog bij de Van Nispens te Bergen op Zoom en meer in het bijzonder bij die Nicolaas van Nispen, de vader van Jan en Adriaan.

Het is vrijwel ondoenlijk uit de vele Nicolazen van Nispen in die tijd onze Nicolaas af te zonderen. Er komen Clazen van Nispen te Bergen op Zoom voor tussen 1407 en 1505. Er is een Claes Jansz. van Nispen (tussen 1436 en 1471). Ik acht goed mogelijk, dat hij de "onze" is, omdat Nicolaas' oudste zoon ook Jan heet.

Het was toen immers -gelijk ook nu nog wel -gewoonte de oudste zoon te noemen naar zijn grootvader aan vaderszijde. Er is een Claes Maesz. van Nispen in 1471. Er is een Claes Mattheusz. van Nispen in 1496 en een Claes Willemsz. van Nispen in 1453.

Daarnaast zijn in de 15de eeuw nog bekend een Mr. Claes van Nispen, bastaardzoon van Jan van Nispen, de deken van Hilvarenbeek, en Mr. Claes Ghijsbertsz. van Nispen alsmede Mr. Claes Jacobsz. Van Nispen, die in 1491 burger te Brussel is. Keuze dus te over; een té grote keuzemogelijkheid.

Maar laten wij vervolgens ons geluk beproeven op de broer van Aert van Nispen: Jan Claesz. van Nispen, de voogd over de minderjarige kinderen van zijn broer Aert in 1527. Er is vooreerst een Jan Claeszoon van Nispen, die tussen 1514 en 1549 herhaaldelijk als timmerman wordt vermeld. Waarschijnlijk heeft hij een zoon Cornelis gehad, althans als timmerman komt rond 1530 een Cornelis Jansz. van Nispen te Bergen op Zoom voor.

Maar naast Jan Claeszoon van Nispen de timmerman, komt ook voor een Van Nispen van die naam met beroep "oude cleercoper". Ik vond hem aldus vermeld tussen 1521 en 1548. Hij had een voorganger in dat beroep, want tussen 1507 en 1515 vind ik met het beroep van oude kleerkoper een Cornelis van Nispen (in 1513 genoemd: Cornelis Wisse van Nispen). In 1510 en 1511 wordt diens beroep aangeduid met: cleermaker.

Naast de timmerman en de oude kleerkoper met de naam Jan Claesz. van Nispen komen er tot overmaat van ramp te Bergen op Zoom nog twee van die naam in die tijd voor. Ik vond namelijk in 1470 en 1479 een Jan Claesz. van Nispen als wagenmaker (in 1475 aangeduid als sevenmaker) en in 1558 een brouwer Jan Claesz. van Nispen die de vader blijkt te zijn van Claes Jansz. van Nispen, ook brouwer. Reeds in 1514 komt een Jan Cornelisz. van Nispen als brouwer voor. Deze zou van de hier bedoelde Jan Claeszoon van Nispen dus de vader kunnen zijn.

Nu is het meest aannemelijke, dat de voogd in 1527 over de minderjarige kinderen van zijn broer Aerde een van de twee eerstgenoemde Jan Claeszonen van Nispen is; dus van de timmerman of de "oude cleercoper". Ik heb gepoogd met gebruik van de schaarse gegevens uit die tijd te Bergen op Zoom die twee Jan Claeszonen van Nispen uit elkaar te halen. Uit de bezittingen en personen waarmee zij te maken hebben leid ik af, dat het twee verschillende personen zijn; was er sprake van één persoon dan zou of het ene beroep in de tijd na het andere moeten zijn uitgeoefend of zouden beide beroepen tegelijk genoemd moeten zijn. Geen van beide is het geval. Toch is de conclusie, dat het om twee personen gaat, niet gemakkelijk te trekken geweest, want tot uitdaging van de zoeker blijkt ook nog, dat de timmerman en de oude kleerkoper..... ongeveer even oud waren. In 1546 zegt de oude kleerkoper ongeveer 70 jaar te zijn en in 1539 en 1540 zegt de timmerman ongeveer 62 jaar oud te zijn! Ze zijn dus beiden rond 1477 geboren.

Nu hebben de Zeeuwse Van Nispens in de 16de en 17de eeuw geleefd van de textielhandel. Zou dan de oude kleerkoper hun voorzaat zijn? Ik houd het erop, dat de timmerman de hypothetische voorvader is en heb daarvoor als argument zijn bezit in Heerle. In de akte van 1527 hebben de minderjarige kinderen van Aert immers daar in Heerle een rente. Die zal wel uit de vaderlijke boedel zijn voortgekomen en dan veronderstel ik, dat het familiebezit o.a. in Heerle lag. Nu had Jan Claeszoon van Nispen de timmerman ook in Heerle bezit. Hij kocht daar 17 april 1528 nog een rente van 24 schellingen. Dat is een rente bijna even groot als die van Aerde's kinderen in het jaar daarvoor (22 schellingen en 6 penningen). Opvallend is, dat er te Heerle in 1536 een Cornelis Jacobsz. van Nispen woont, die belooft 22 schellingen en 8 stuivers te betalen. In 1529 koopt en verkoopt in Heerle een Cornelis Jansz. van Nispen een rente. Deze Cornelis Jansz. was ook timmerman van beroep en zou dus zoals hiervoor reeds terloops vermeld -een zoon van onze Jan Claesz. kunnen zijn. In 1532 blijkt een Janne Claesz. timmerman (zonder de familienaam Van Nispen) een huis te Wouw te hebben op Ten Trist. Met de familienaam Van Nispen wordt hij in 1536 vermeld, hebbende een vordering op een hoeve en erf in het Noorden van Heerle.

Het is goed dat U weet, dat Heerle een deel is van Wouw, dat Wouw ligt tussen Rosendaal en Bergen op Zoom en dat Heerle weer ligt tussen Wouw en Bergen op Zoom, dus aan de oostzijde van Bergen op Zoom.

Wilt U toch via de beroepen een verband via de lakenhandel met de Zeeuwse Van Nispens kunnen construeren, dan verschaf ik U het gegeven, dat de schoonzoon van Jan Claesz. van Nispen, timmerman, Daniël Pape geheten, lakenkoper was.

Het is mogelijk het beeld rond Jan Clausz. van Nispen, de timmerman, nog wel wat scherper te krijgen door te letten op zijn bezittingen en familieleden. Reeds in 1518 en 1520 wordt een Jan van Nispen, timmerman, te Bergen op Zoom genoemd. Hij wordt in 1521 in het poorterboek van die stad vermeld als borg voor een ander die ingeschreven wordt. In 1530 koopt hij een huis in de Wijngaertstraat, dat hij 1552 nog heeft (dan gelegen in de Korte Wijngaertstraat). Deze straat liep van het St. Catharinaplein (voorheen de Vismarkt) naar het Noorden. Reeds in 1528 heeft hij, aangeduid als Jan van Nispen van Antwerpen, een claim op twee huizen aan de Vismarkt, geheten St. Geertruyden. In 1530 zijn er moeilijkheden over zijn huis "de Hove van Gelre" aan de Vismarkt. De Vismarkt lag oostelijk van het Markiezenhof. Het Markiezenhof was tussen 1485 en 1520 gebouwd. Zegslieden doen uitspraak. Cornelis Berthoen als koper wordt belast met de betaling van 5L wegens te niet doen van de koop (roucoop). Heeft het toch tot 1536 geduurd voordat Van Nispen eigenaar werd van de Hof van Gelre? In rekeningen der Lieve Vrouwe Broederschap te Bergen op Zoom staat het huis tot dat jaar nog op naam van Willem Jeronimus de Rouck. In 1539 blijkt Van Nispen in ieder geval op de Vismarkt gegoed, want er is dan sprake van een huis boven de Vismarkt, belendend aan het zijne. Belangrijk is de akte van 7 april 1539, waarin vermeld wordt Jan Clausz. van Nispen, wonende in het Hof van Gelre, oud 62 jaar en in gezelschap van Daniël Pape, lakenkoper, oud ongeveer 31 jaar. Op 8 april 1540, dus een jaar later, komen zij opnieuw in een akte voor. Daniël Pape verklaart dan onder ede, dat hij een jaar tevoren

wel een obligatie heeft ondertekend, maar dat Antheunis Adriaansz dat niet deed, zwaarigheden makend over de waarborgen. In 1549 wordt weer een huis boven de Vismarkt aangeduid als gelegen aan de Westzijde aan de gang van Geldershof, toebehorende aan Jan Claesz. van Nispen. Als wij mogen aannemen, dat hij toen nog leefde, dan was hij toen dus 81 jaar oud. Kort daarna moet hij zijn overleden. Dood is hij in ieder geval op 4 augustus 1567, want dan compareert Nicolaas Jansz., poorter van Bergen op Zoom, voor zich, tevens Cornelis Pape ook voor zich en voor Nicolaas Jansz. die voogd is van Willemijnken en Mariken, zusters van voornoemde Cornelis, waar vader van was wijlen Daniël Pape en moeder wijlen Franchijne Jans van Nispen dochtere. Zij noemen zich de erfgenamen van Jan Claysz. In 1575 vinden wij hen weer terug; dan verschijnt Nicolaas van der Heyden, gehuwd met Willemijnken Daniëlsdr., wier broeder was Cornelis Pape en dragen dan 2/6de deel op in drie huizen aan de Vismarkt, o.a. het Hof van Gelre en het daarachter gelegen huis, die wijlen Jan Claesz. van Nispen, grootvader van de vrouw van Nicolaas van der Heyden, tijdens zijn leven had bezeten. Daarmede weten we vooralsnog genoeg over Aert's broer Jan Claesz. van Nispen, timmerman.

De akte van 1527 roept voor de fijnproevers nog wel andere vragen op. Wie was b.v. Lanceloot Lanceloots. De heer Kruimel geeft hem de familienaam Vermey. Wat weten we verder omtrent die Hubrechtsheining en de belendende eigenaren? Maar genoeg hierover. Laten we de balans van onze eerste verkenning opmaken en in een overzicht vastleggen.

Nicolaas van Nispen (misschien dezelfde als
Clays Jansz. van Nispen te
Bergen op Zoom 1436-1471)

X

.....

Jan Claesz.
geboren ca. 1477; timmerman; overleden tussen 1549 en 4-8-1567; woonde
in "De Hof van Gelre" aan de Vismarkt te Bergen op Zoom; was 1521 poorter
te Bergen op Zoom

Aerde is 1527
reeds
overleden

X

.....

X
Magdalena Petersdr.

Cornelis Jansz.
timmerman; gegoed
te Heerle

Franchijne Jansdr. is dood 4-8-1567
X
Daniël Pape geboren + 1509; is
dood 4-8-1567; lakenkoper

Jan

Adriaan
Is deze later naar Vlissingen gegaan
en daar + 1550 getrouwd met
Maria van Oosten en dus de
stamvader van het in 1816 geadelde
geslacht?

Lynken

Heylken

Cornelis 1567
meer derjarig

Willemijnke
X
Nicolaas Jansz.
van der Heyden 1567, 1575

Mariken

Een nawoord bij het eerste hoofdstuk

Zoals ik terloops reeds vermeldde heb ik het materiaal voor deze studie vooral geput uit onderzoekingen te Bergen op Zoom van De Kruyff, die in Utrecht werkte en de archiefstukken daarheen liet zenden. Hij was werkzaam in de laatste kwart van de vorige eeuw; tussen 1887 en 1895. De gegevens zijn mij niet bekend uit de collectie van zijn opdrachtgever Leo van Nispen tot Sevenaer, lid van de Eerste Kamer (1901), maar uit het archief van zijn correspondent Van Oordt van Bunschoten. Diens archief kwam bij het Centraal Bureau voor Genealogie terecht. In de map "Van Oosten" komen daar de Van Nispengegevens voor met de correspondentie Van Nispen-Van Oordt. Leo liet ook zoeken in Den Haag, Dixmuiden, Antwerpen, Breda en Roosendaal. Hij had verschillende onderzoekers tegelijk aan het werk. Zijn oudere broer Carel had al eerder opdrachten gegeven.

In de tweede plaats is belangrijk het onderzoek van de conservator van het Centraal Bureau voor Genealogie Kruijmel, die in opdracht van onze familie in 1953-1954 rapporteerde aan Eugène van Nispen in Den Haag en in 1964 aan Frans van Nispen te Utrecht.

Er zijn veel meer onderzoekingen naar ons voorgeslacht geweest. Mijn overgrootvader Carel (van 't Hoek) had een collectie "originelen" (nooit teruggevonden) acten met genealogische bewijskracht. Daarop baseerde Carel (1824-1884) van de tak-Sevenaer zijn Plakboek van Nispen, waarvan een copie in de collectie Van Oordt van Bunnchoten voorkomt. Belangrijk was het werk van Prosper Cuypers van Velthoven tussen 1838 en ongeveer 1880. In het Algemeen Rijksarchief van Den Bosch zijn zijn notities nog te vinden en ook iets van zijn correspondentie met Carel van Nispen, oudste broer van Leo. Uit deze collectie heb ik geput voor een artikel in Taxandria (1944 jaargang L naar aanleiding van het artikel van Pastoor Juten over kasteel en heerlijkheid De Ypelaar in Taxandria XLVII).

Mijn artikel gaat over de leenmannen van en te Nispen en het geslacht te Breda, dat op De Ypelaar woonde.

Enigszins berucht is het familie-onderzoek, dat in opdracht van de kolonel in Franse dienst Jacob Hendrik van Nispen is ingesteld. De "bode met de busse" G. van Ryckhuysen te Leiden was daarvoor informant. De gegevens werden o.a. gezonden naar de wapenkoning De Grez te Brussel. In 1767 heeft F. de Grez met A. en B. Jaerens een aanvulling gegeven op een verzonnen stamboom-Van Nispen. In 1785 heeft B. Jaerens de Santbergen nog een verdere aanvulling verstrekt. Van Ryckhuysen leende zich daarbij ertoe de beroepen uit het huwelijksregister onvermeld te laten. Jacob Hendrik van Nispen had dat genealogisch onderzoek nodig voor zijn adelserkenning in Frankrijk als "Baron de Nispen". Die wapenherauten te Brussel hebben vervalsing op vervalsing gestapeld. De Launay, die later ter dood werd veroordeeld wegens vervalsingen, maakte in 1666 de eerste opzet voor die stamboom-Van Nispen, waar generaties moeite mee hebben gehad om die als een falsificatie weg te leggen. Ik vrees, dat er nog wel neven en nichtjes in zullen happen. In de tweede helft van de 18de eeuw is de genealogie De Launay inzet geweest van een procedure van de eerste Van Nispen op het huis Sevenaer (Arnold Jan Anton van Nispen). Hij procedeerde toen tegen zijn vroegere huisleraar Pettera over de gepretendeerde adeldom van de Van Nispens. De processtukken zijn in het familiearchief bewaard gebleven. In artikelen in de Nederlandse Leeuw van november en december 1947 heb ik vele van die gegevens van De Launay op tafel gelegd. Amandus van Nispen en na hem vele genealogen, zoals ook Van Spaen, hebben aan het werk van De Launay verder gebreid. Het is verspilde tijd geweest. In voornoemde Leeuw-artikelen heb ik vooral willen aantonen, dat er tussen "onze" Van Nispens en die van Breda -Dordrecht -Antwerpen -Den Haag nog geen spoor van verwantschap is gevonden. Mocht het er al zijn dan moet het dateren van vóór 1500. En wie bewijst daar nog wat?

Over dat geslacht te Breda etc. beschikken wij over fraaie publicaties in het boek "Dordrecht" van Mathijs Balen en in "Batavia Illustrata" van Simon van Leeuwen. Ferwerda heeft in zijn genealogische

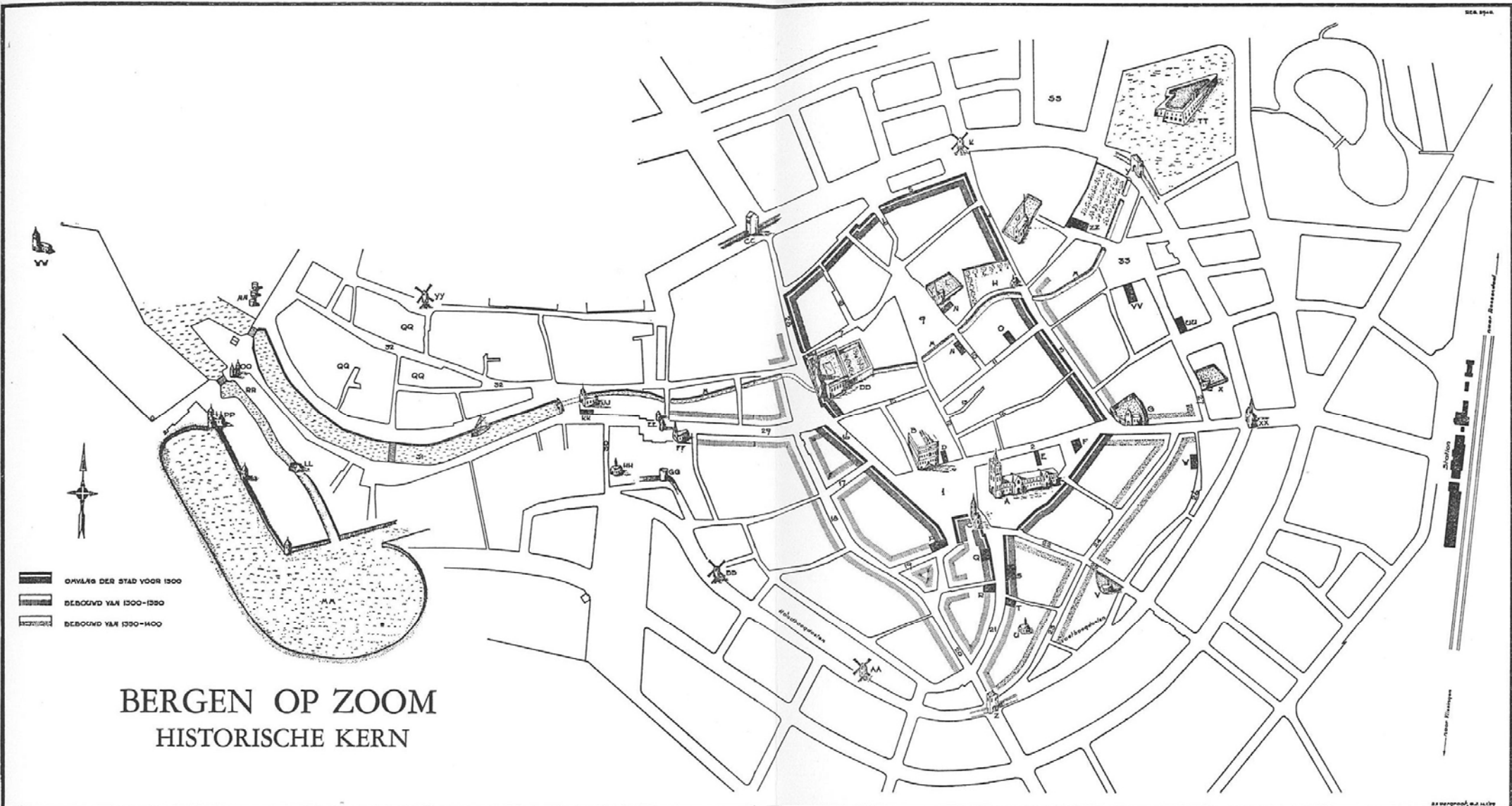
publicatie dat weer overgenomen. Over de muntmeesters te Dordrecht heb ik geschreven in De Navorscher 1940. In de fraaie publicatie van Rietstap over de Nederlandse adel worden onze, dus de Zeeuwse Van Nispens, vastgemaakt aan de Bredase. Het artikel is volgens John van Nispen (Huis ter Heide) geschreven door zijn -reeds eerder genoemde -grootvader Carel van Nispen. Daarin is ook weer het "werk" van De Launay opgenomen. Hoeveel interessants en waardevols het artikel ook bevat, een genealoog mag er niet op afgaan; integendeel, het artikel zou met onze huidige kennis van zaken van veel gezuiverd moeten worden. Het is té doorwrocht.

Ook Octaaf van Nispen heeft door Knuffelder van Meerdervoort onderzoeken laten doen, maar ook daarvan bleef de uitkomst mij onbekend.

Het is wel triest, dat allerlei familieonderzoeken los van elkaar zijn gehouden. Veel is dubbel gedaan en de resultaten zijn niet op één punt bekend, neem aan verwerkt. Het is m.i. één van de eerste en grote taken van de familievereniging die complicatie van onderzoeken en de verwerking tot één geheel tot stand te brengen. Misschien kan deze beknopte familiegeschiedenis daartoe de stoot geven en een eerste houvast bieden.

Ik heb in dit eerste hoofdstuk de afstamming van onze familie in Bergen op Zoom gezocht. Het is mij een behoefte nog eens te onderstrepen dat dit een hypothetische benadering is. Ik vind er veel aannemelijks in. In ieder geval is het een geloofwaardiger spoor dan via die knoeierij van De Launay. Maar er zijn nog wel andere mogelijkheden. Vooral een komst van onze Adriaan van Nispen naar Vlissingen zou ook wel eens vanuit België (Antwerpen, Gendt, Brugge, Dixmuiden?) of Zeeuws-Vlaanderen kunnen zijn. Ik wijs erop, dat de Van Oostens ook in Antwerpen gegoed waren, Digna Bollaert bij haar huwelijk zegt uit Antwerpen te komen, haar moeder Digna Piggen was een Antwerpse, Josina van de Steenkiste kwam waarschijnlijk uit Dixmuiden. (In het volgende hoofdstuk komt de verwantschap van voornoemden met onze Van Nispens wel aan de orde.) Mennisme en lakenhandel wijzen ook het spoor naar het Vlaamse land aan.

Onze familiegeschiedenis met alles daar rondom is nog sterk in ontwikkeling. In 1947 publiceerde ik in de Nederlandse Leeuw in twee artikelen de stand van het onderzoek. Maar onze kennis neemt met het voortschrijden van de tijd toe. Ik weet nu meer dan in 1947. Zie deze bijdrage. Maar na mij zal er nog veel gevonden en gecombineerd worden. Zullen wij dan in 2000 een complete familiegeschiedenis hebben? Ik zal het niet meer beleven, maar treur er ook niet over dat mijn werk spoedig verouderd zal blijken. Alle eer aan de jongeren na mij.

BERGEN OP ZOOM HISTORISCHE KERN

1. GROTE MARKT	K. Noordmolen	13. WOLZAKSTRAAT	S. Halle van Diest	Z. Bospoort	MM. Houwer
A. St Gertrudis Kerk	5. WEVERSKAT	14. CROMWIELSTRAAT	T. Halle van Armentières	AA. Bus- of Schorsmolen	NN. St Nicolaaspoort of Houtpoort
B. Stadhuis (samentrekking van Olifant, Schepenhuis en Leeuwenborch)	6. WIJNGAARDSTRAAT	15. KORTE MEESTRAAT (tevoeren Brouwersstraat)	U. St Peters- en Pauluskapel	BB. Zandmolen	OO. Hampoort
C. Lakenhal	7. HOFSTRAAT	16. FORTUINSTRAAT (tevoeren Lange Meestraat, daarvoor Oude Potterstraat)	22. KERKSTRAAT	CC. Steenbergsepoort	PP. St Jacobspoort
D. Juwelierspand	8. SCHOLIEBSBERG (Schoelgieberg)	17. MOLSTRAAT	23. SCHOOLSTRAAT	28. STEENBERGSESTRAAT	QQ. Potmakersbuurt
2. ZUIVELSTRAAT	9. ST CATHARINAPLEIN (daarvoor Vischmarkt, daarvoor Huidenmarkt)	18. POTTERSTRAAT (tevoeren Nieuwe Potterstraat)	24. KOEVOETSTRAAT	DD. Markiezenhof	RR. Zoutketen
E. Zekel of Oosterlingenhuis	L. St Jacobs gasthuis	19. PENSSTRAAT	25. HUIJBERGSESTRAAT	29. LIEVEVROUWESTRAAT	SS. Plaats van Begijnhof
F. Waag	M. Grebbe of Moervaart	P. Vleeshal	V. Klooster van Celle- of Zwartzusters	EE. Lieve Vrouwepoort	TT. Ravelijn op de Zoom
G. St Maartenskapel met Gasthuis	N. Pakhuizen van de Engelsen	20. BOSSSTRAAT	26. ROZEMARIJNSTRAAT	FF. Lieve Vrouwekapel	32. DUBBELSTRAAT
3. BLAUWEHANDSTRAAT (tevoeren Gasthuisstraat)	10. NIEUWSTRAAT	21. HOOGSTRAAT	W. St Mertensgasthuis of Rabauwhuis	GG. Helle	33. KORENMARKT
4. MINDERBROEDERSSTRAAT	11. ENGELSESTRAAT (tevoeren H. Geeststraat)	Q. Halle van Antwerpen	27. KORENBEURSSTRAAT (tevoeren Lange Nieuwstraat)	30. BRUINEVISSTRAAT (tevoeren Gertrudisstraat)	UU. Brouwerij „de Raam“
H. St Margrieten in het dal van Josaphat	12. KREMERSTRAAT (tevoeren Zilversmidstraat)	R. Halle van Weert	X. Cellebroedersklooster	HH. St Janshuis	VV. Oude Katholieke schuilkerk
J. Minderbroedersklooster			Y. Verloren Costpoort	31. HAVEN	WW. Kapel van O. L. Vrouw opt Stekken
				JJ. Spuihuis	XX. Wouwoport
				KK. Tolhuis	YY. Stadsmolen
				LL. Watermolen	ZZ. Meerse Tuin